

Noțiuni de terapie intensivă și nursing a pacientului cu insuficiență respiratorie acută

Ambrosii Tatiana
asistent universitar
Catedra Anestezie și
Reanimatologie Nr 1 „V. Ghereg,,

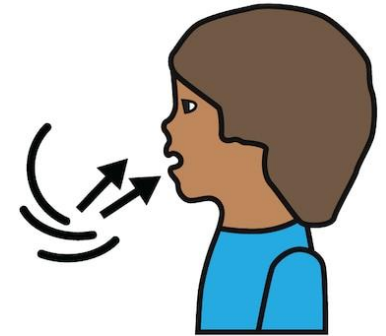
Fiziologia sistemului respirator

- Respirația - constă în difuzia oxigenului prin membrana alveolo - capilară în circulația pulmonară și eliberarea moleculelor de bioxid de carbon prin membrana alveolo – capilară apoi prin căile respiratorii în mediul înconjurător

Inspirul și expirul

Take deep breath

- Influențate de presiunile intrapleurale
- ✓ Când presiunea aerului din plămâni atinge capacitatea pulmonară în timpul inspirației, începe expirarea
- ✓ Inspirul este activ
- ✓ Expirul este pasiv

Fiziologia sistemului respirator

Actul respirației cuprinde 3 etape:

- Aportul oxigenului în alveole
- Transportul oxigenului la țesuturi
- Îndepărtarea bioxidului de carbon din sânge în alveole și apoi în mediu

Fiziologia sistemului respirator

Aportul de oxigen – cascada oxigenului

Procesul de reducere a presiunii parțiale a oxigenului din atmosferă până la mitocondrie.

La nivelul mării, presiunea atmosferică constituie 760mmHg, iar oxigenul însumează o concentrație de 21% din aerul inspirat. Deci, oxigenul exercită o presiune parțială de:

$$760\text{mmHg} \times 0,21 = 159 \text{ mmHg}$$

De aici începe cascada oxigenului, unde acesta se deplasează din căile respiratorii spre celule diluându-se prin extracție și ajunge la 23 mmHg, ca în cele din urmă la nivelul cristelor mitocondriale ajunge la 1 mmHg

Fiziologia sistemului respirator

Transportul oxigenului

Cantitatea de oxigen din sânge se calculează după formula
 $[1,34 \times \text{Hb} \times (\text{SaO}_2/100)] + 0,003 \times \text{PaO}_2 = 20,8 \text{ ml}$

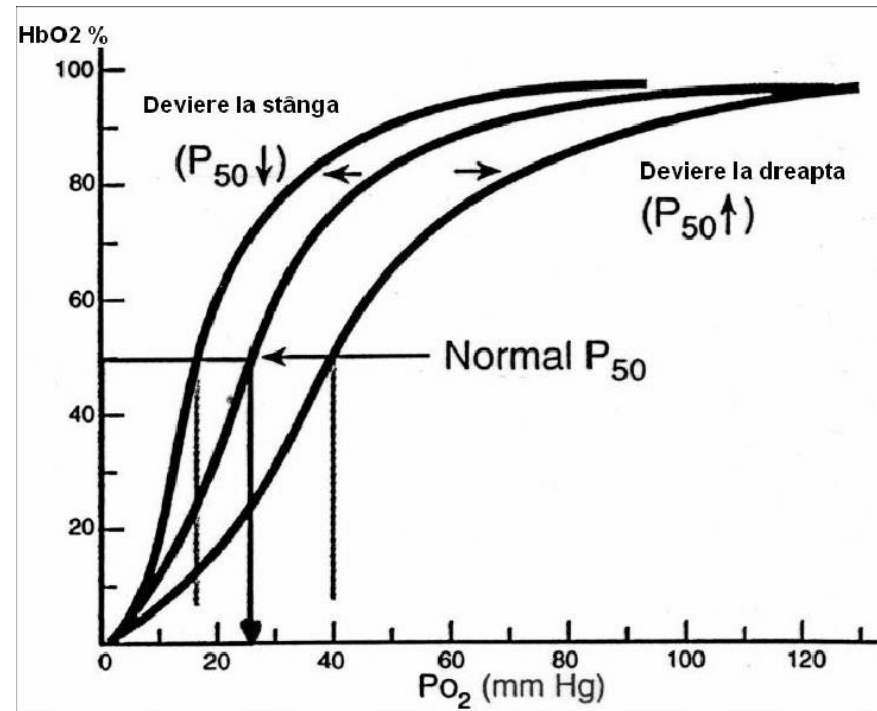
Oxigenul este transportat în sânge în două forme

- Legat de hemoglobină (97%) (fiecare moleculă de hemoglobină poate lega 4 molecule de oxigen)
- Dizolvat în sânge – 0,3 ml/dl
- Cantitatea de O₂ legat de hemoglobină depinde de nivelul PaO₂, această relație este cunoscută drept *curba de disociere a oxihemoglobinei*

Fiziologia sistemului respirator

Curba de disociere a oxihemoglobinei

- Are forma unei curbe sigmoide, cu o pantă abruptă între PaO₂ 10-50 mmHg și o porțiune plată peste valori ale PaO₂ de 70 mmHg
- Descrie relația dintre saturația hemoglobinei în oxigen și presiunea sa parțială
- *Deplasarea spre dreapta* scade afinitatea hemoglobinei pentru oxigen iar molecula de Hb cedează mai ușor oxigenul la țesuturi ($\downarrow$ pH-ului, $\uparrow$ temperaturii și presiunii CO₂)
- *Deplasarea spre stânga* crește afinitatea hemoglobinei pentru O₂, deci îl va ceda mai greu ($\uparrow$ pH-ului, $\downarrow$ temperaturii și a presiunii CO₂)

Fiziologia sistemului respirator

Eliminarea bioxidului de carbon

- Este invers proporțională cu ventilația alveolară
- VA scade dacă minut volumul scade secundar scăderii frecvenței respiratorii sau a volumului curent sau dacă raportul dintre spațiul mort și volumul curent crește (V_d/V_t)

$$VA = FR \times (\text{volumul curent} - \text{spațiul mort})$$

CO₂ se găsește în sânge sub 3 forme:

- Bicarbonat – 90%
- Dizolvat – 5%
- Compuși carbamino – 5 %

Fiziologia sistemului respirator

Patru factori importanți influențează mișcarea oxigenului de la alveole spre capilare:

- ❖ Raportul ventilație/perfuzie
- ❖ Șuntul dreapta/stânga
- ❖ Anomalii de difuziune
- ❖ Debit cardiac

Fiziologia sistemului respirator

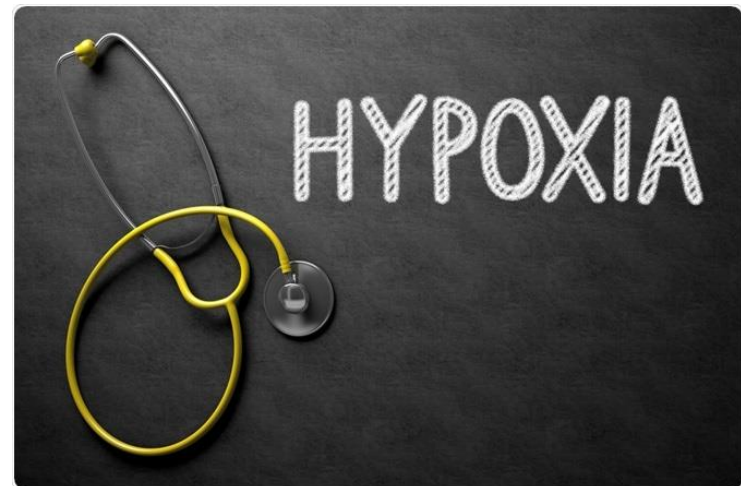
Hipoxia

Deficit relativ al O₂ în sângele arterial exprimat cantitativ:

- Pa O₂ < 60mmHg
- SpO₂ < 90%, respirând aer ambiental

Semnele hipoxiei:

- Cianoză
- Tahicardie
- Tahipnee

Fiziologia sistemului respirator

Hiperoxia

Inhalarea de oxigen în concentrație mare (80-100%) la presiune atmosferică, mai mult de 12 ore poate determina leziuni progresive ale plămânilor.

Alte semne:

- Retinopatie la nou-născuți prematuri
- Toxicitatea sistemului nervos – creșterea iritabilității nervoase, greață, amețeli, convulsii

Fiziologia sistemului respirator

Hipercapnia

Reprezintă o presiune parțială a CO₂ în sângele arterial de peste 45 mmHg.

Poate fi consecința:

- Producția crescută de CO₂ secundară unui metabolism accelerat (sepsis, febră, arsuri, supraalimentație)
- Eliminării scăzute a CO₂ (scăderea FR și V_c)

Efectele:

- Stimularea respirației de chemoreceptori centrali și periferici
- Vasodilatație cerebrală (↑ fluxul sangvin cerebral și presiunea intracerebrală)
- Midriază, hiperpotasemie
- Deprimare centrală la valori foarte mari ale PaCO₂

Fiziologia sistemului respirator

Hipocapnia

Reprezintă un deficit de CO₂ în sîngele arterial (PaCO₂<35mmHg), indus de obicei de hiperventilație

Efectele:

- Vasoconstricție cerebrală pînă la hipoxie cerebrală
- Vertij tranzitor, tulburări de vedere, anxietate
- Alcaloză
- Excitabilitate nervoasă și musculară crescută (ca urmare a scăderii concentrației plasmaticice a calciului)

Funcțiile plămânilor

- Aportul de O₂
- Eliminarea de CO₂
- Menținerea echilibrului acido-bazic
- Altele
  - Disiparea căldurii
  - Metabolizarea unor substanțe (Angiotensina I în II)

Definiție

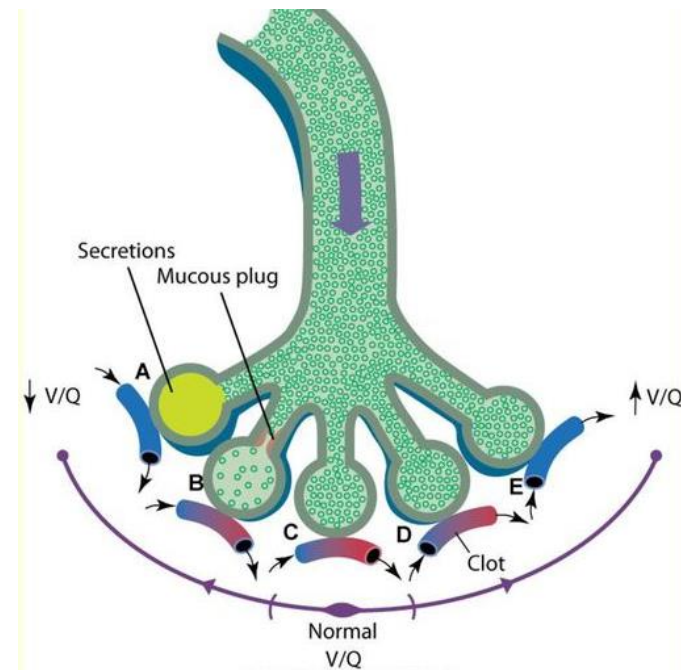
- Insuficiența respiratorie este un sindrom în care sistemul respirator eșuează în una sau ambele funcții de schimb de gaze: oxigenare și eliminarea dioxidului de carbon.
- Insuficiența respiratorie este definită ca valoare a PaO_2 mai mică de 60 mmHg în timpul respirației cu aer sau/și o valoare a $PaCO_2$ mai mare de 50 mmHg

Clasificarea fiziopatologică

Insuficiență respiratorie hipoxemică (tip 1)

- Presiunea oxigenului arterial $PaO_2 \leq 60\text{mmHg}$
- Presiunea dioxidului de carbon normală sau scăzută $PaCO_2$

Este cea mai frecventă și poate fi asociată oricărei boli pulmonare acute și implică colapsul alveolar sau inundarea alveolelor cu fluid

Insuficiența respiratorie hipoxemică

Cauze:

- Tulburări de ventilație – perfuzie
  - BPOC
  - Pneumonie
  - Astma
  - Atelectazie
  - Embolie pulmonară

Insuficiența respiratorie hipoxemică

Cauze:

□ Șunt

- Șunt anatomic
- Șunt intrapulmonar

Insuficiența respiratorie hipoxemică

- *Șunt*

Este o formă de disfuncție ventilație – perfuzie în care alveolele neventilate (pline cu fluid sau colabate) sunt încă perfuzate. Ca rezultat, sângele ajunge în circulația arterială fără a fi oxigenat.

Cauze:

- Intracardiace – (tetralogia Fallot, sindr Eisenmenger)
- Pulmonare – Pneumonie, edem pulmonar, atelectazie, colaps, hemoragie pulmonară, contuzie pulmonară, ARDS.

Insuficiența respiratorie hipoxemică

Cauze:

- Difuziune limitată
  - Emfizemă severă
  - Embolie pulmonară recurentă
  - Fibroză pulmonară
  - Hipoxemia prezentă în timpul exercițiilor fizice

Insuficiență respiratorie hipercapnică

Insuficiență respiratorie hipercapnică (tip II)

- $\text{PaCO}_2 \geq 50\text{mmHg}$
- Hipoxemia este frecventă la pacienții cu insuficiență respiratorie hipercapnică care respiră aer ambiental.

Hipercapnia este consecința fie a creșterii producerii de CO_2 prin intensificarea metabolismului (sepsis, febră, arsuri, supraalimentație), fie a scăderii eliminării CO_2 -ului în expir

Insuficiență respiratorie hipercapnică

Cauze

- ❑ Dezechilibru între cererea și oferta ventilatorie

- ❑ Căi respiratorii și alveole
  - Astma
  - Emfizemă
  - Bronșită cronică
  - Fibroză chistică

Insuficiență respiratorie hipercapnică

Cauze

- Sistemul nervos central
  - Supradozaj de droguri
  - AVC
  - Lezarea măduvei spinării

- Patologii neuromusculare
  - Distrofia musculară
  - Scleroză multiplă

Insuficiență respiratorie hipercapnică

Cauze

- Cutia toracică
  - Volet costal
  - Fracturi costale
  - Restricții mecanice
  - Spasm muscular

Clasificarea fiziopatologică

Insuficiența respiratorie perioperativă (tip 3)

- Creșterea atelectaziei datorită capacității reziduale funcționale scăzute în cadrul mecanicii anormale a peretelui abdominal. Deseori rezultă insuficiență respiratorie de tip 1 sau 2
- Poate fi ameliorat prin tehnică anestezică sau operatorie, postură, spirometrie stimulatorie, analgezie postoperatorie, încercări de scădere a presiunii intraabdominale

Clasificarea fiziopatologică

Insuficiența respiratorie în șoc (tip 4)

- Se referă la pacienții care sunt intubați și ventilați în procesul de resuscitare în șoc
- Scopul ventilației este stabilizarea schimbului de gaze și descărcarea mușchilor respiratori, reducând consumul de oxigen

Clasificarea IR după durată

Acută

- Se dezvoltă fără boală pulmonară sau pe fondul unei insuficiențe cronice
- Se dezvoltă în minute sau ore, deci pH scade sub 7,3

Cronică

- Se dezvoltă în câteva zile sau mai mult, permite compensarea renală sau creșterea bicarbonatului, pH este scăzut puțin

Manifestările clinice

Semnele insuficienței respiratorii sunt:

- ✓ semne de compensare respiratorie,
- ✓ creșterea tonusului simpatic,
- ✓ hipoxia organelor,
- ✓ desaturarea hemoglobinei.

Manifestările clinice

Semnele de compensare respiratorie:

- creșterea travaliului respirator: tahipnee, folosirea musculaturii respiratorii accesorii, bătaile aripilor nazale, retracție intercostală/ suprasternală/ supraclaviculară sau respirație paradoxală.
- creșterea frecvenței respiratorii și volumul curent
- minut volumul inițial crește apoi se prăbușește în ultimul stadiu

Manifestările clinice

Creșterea tonusului simpatic:

- tahicardie
- hipertensiune
- transpirație

Hipoxia organelor:

- alterarea statutului mental
- bradicardie
- hipotensiune

Desaturarea hemoglobinei:

- cianoză

Manifestările clinice

Auscultația plămânului ne aduce informații legate de prezența bilaterală a murmurului vezicular și de calitatea schimbului de gaze, evaluează wheezing-ul, stridorul, cracmentele și absența murmurului vezicular (pleurezie, condensării alveolare).

Monitoringul funcției respiratorii

1. Frecvența respiratorie, gradul de participare a musculaturii auxiliare în actul respirator, dispneea și caracterul ei, poziția pacientului
2. Gradul de cooperare cu pacientul
3. Colorația tegumentelor
4. Gradul de saturare a Hb cu O₂ prin intermediul pulsoximetrului (SpO₂)
5. Nivelul CO₂ la sfârșitul expirului (EtCO₂)
6. Gazometria pentru vizualizarea valorilor PaO₂ și PaCO₂, SaO₂ și PvO₂
7. Valoarea pH seric
8. Valoarea HCO₃ și BE
9. Lactatul seric
10. Parametri cardiovasculari

Monitoringul funcției respiratorii

În cazul unui pacient ventilat mecanic, monitorizarea următorilor parametri ventilatori

1. Presiunile în contur – presiunea inspiratorie maximă (Peak – pressure), presiunea pozitivă la sfârșitul expirului (PEEP), presiune de platou
2. Fluxul aerian (Flow)
3. Volumul curent (V_t)
4. Ansa presiune/volum, complianța pulmonară dinamică

Monitoringul respirator

Pulsoximetria

- Este o metodă noninvasivă pentru monitorizarea saturației de oxigen a hemoglobinei din sânge
- Este sigură, simplă
- Convenabilă
- Neinvasivă
- Ieftină
- Valoroasă pentru uz clinic

Monitoringul respirator

Pulsoximetria

Valori normale

- Intervale normale acceptabile 95 – 99%
- La sugari și copii 97 – 100%
- Valori sub 90% indică lipsa de oxigen
- Valori sub 80% este afectată funcția viscerală, primele afectate fiind creierul și inima

Monitoringul respirato

Tipuri de pulsoximetru

Pulsoximetru digital

Pulsoximetru portabil

Pulsoximetru integrat

Monitoringul respirator

Pulsoximetria

Surse de eroare

- Perfuzia periferică deficitară duce la o discrepanță între frecvența cardiacă măsurată pe pulsoximetru și frecvența cardiacă de pe ECG.
- Unghii false sau oă.
- Lumină ambientală stralucitoare.
- Mișcare excesivă.
- Carboxihemoglobina ($SpO_2 > SaO_2$).

Monitoringul respirator

Peakflowmetru

- Evaluează mișcarea aerului pentru a determina severitatea exacerbării astmului
- Măsoară debitul expirator de vârf
- Măsurările se bazează pe vârstă și greutatea corporală
- ❖ Zona Roșie (periculoasă) - mai puțin de 50% din valoarea normală
- ❖ Zona galbenă (atenție) - între 50% și 80% sub valoarea normală
- ❖ Zona verde (bună) – de la 80% până la 100% din valoarea normală

Monitoringul respirator

Capnografia

- Metodă de măsurare și afișare grafică și numerică a concentrației de CO₂ la finalul expirului
- Este o tehnică non-invasivă capabilă să deceleze modificări ale ventilației (schimbul de gaze la nivel pulmonar), circulației și debitului cardiac (transportul CO₂ de la nivel tislar la nivel pulmonar) și activitățile metabolice (producția de CO₂ la nivel tislar)
- Valorile normale a ETCO₂ sunt de la 35mmHg la 45mmHg

Forma de undă a ETCO₂

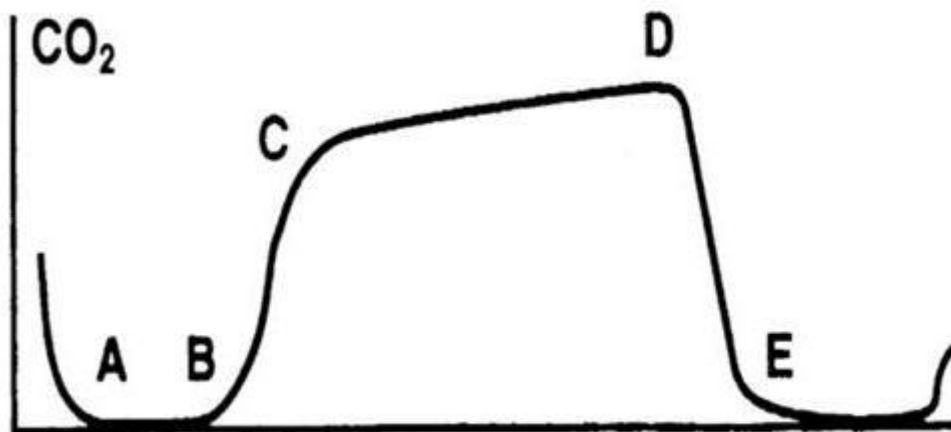

Capnografia

În structura unei capnogramme se disting 4 etape

1. Prima etapă (A-B) faza inspiratorie, care în mod normal este lipsită de CO₂
2. Etapa a doua (B-C) o creștere a unei CO₂, corespunzătoare începerii expirului
3. Etapa a treia (C-D) platou respirator, punctul D corespunde concentrației cele mai înalte de la sfârșitul expirului
4. Etapa a patra (D-E) fazade începere a inspirului

Capnografia

Capnografia reprezintă un instrument valoros în identificarea unor situații periculoase precum intubația esofagiană, probleme tehnice, hipoventilația, hipotensiunea și obstrucția căilor respiratorii, oferind clinicianului posibilitatea identificării precoce a modificărilor parametrilor și intervenția pentru remedierea acestora.

Capnografia

Sudden loss of waveform

- ET tube disconnected, dislodged, kinked or obstructed
- Loss of circulatory function

Decreasing EtCO₂

- ET tube cuff leak
- ET tube in hypopharynx
- Partial obstruction

Capnografia

Bronchospasm ("Shark-fin" appearance)

- Asthma
- COPD

Hypoventilation

Hyperventilation

Decreased EtCO₂

- Apnea
- Sedation

Monitoringul respirator

Gazometria arterială

- Gazometria arterială confirmă diagnosticul de insuficiență respiratorie,
- Face diferența între forma acută și cronică,
- Evaluează severitatea insuficienței respiratorii
- Ghidează tratamentul.

Echilibru acido - bazic

Mentținerea unui pH stabil în lichidele corpului este necesară pentru o activitate enzimatică normală, distribuție ionică și structură proteică.

Acidul este donator de ion de hidrogen sau proton (H^+)

Baza este acceptor de ion de hidrogen sau proton

pH-ul este logaritmul negativ al concentrației molare a ionilor de hidrogen (H^+)

Echilibru acido - bazic

pH-ul este controlat de trei sisteme:

- ❑ Sistemele tampon din țesuturi și sânge, scăzând concentrația de H^+ .
- ❑ Centrul respirator, care reglează eliberarea de CO_2 volatil în aerul expirat, astfel reglând și concentrația de bicarbonat (HCO_3^-) prin circulația pulmonară. Acest răspuns apare în timp de minute. Plămânii eliberează aproximativ 15-20 000 mmol H^+ pe zi.
- ❑ Rinichii, care excretă urină acidă sau alcalină, ajustând pH-ul sanguin. Acest răspuns durează ore sau chiar și zile, fiind un sistem de reglare mai puternic. Rinichii excretă aproximativ 60-80 mmol H^+ pe zi.

Echilibru acido - bazic

Tipurile diferite de dezechilibre acido-bazice pot fi definite prin valori normale de pH, pCO₂ și HCO₃

Valori normale sunt

- pH 7,35-7,45
- pCO₂ 35-45 mmHg
- HCO₃ 22-26 Eq/l

PaO₂ este marker-ul eficienței oxigenării

PaCO₂ este un marker al eficienței ventilației

Index de oxigenare: **PaO₂/FiO₂**

Echilibru acido - bazic

Dezechilibre acido-bazice

Acidoză respiratorie: pH scăzut, CO₂ crescut

Alcaloză respiratorie: pH crescut, CO₂ scăzut

Acidoză metabolică: pH scăzut, bicarbonat (HCO₃⁻)
scăzut

Alcaloză metabolică: pH crescut, bicarbonat (HCO₃⁻)
crescut

Puncția arterială

Reprezintă crearea unei căi de acces într-o arteră prin intermediul unui ac de puncție

Scop

- Explorator – recoltarea sângelui pentru analiza gazelor sangine, introducerea substanțelor de contrast pentru examenul radiologic al arterelor
- Terapeutic – injectarea medicamentelor cu acțiune vasodilatoare

Indicații

- Arteriopatii, cu scop de diagnostic și tratament

Contraindicații

- Coagulopatii, infecții

Loc de elecție

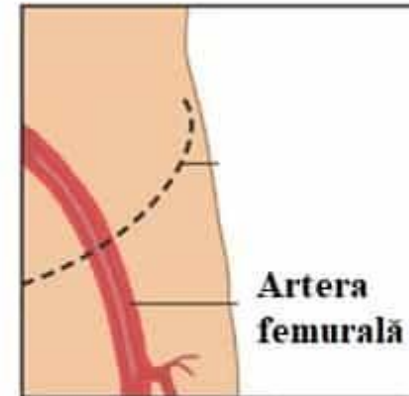
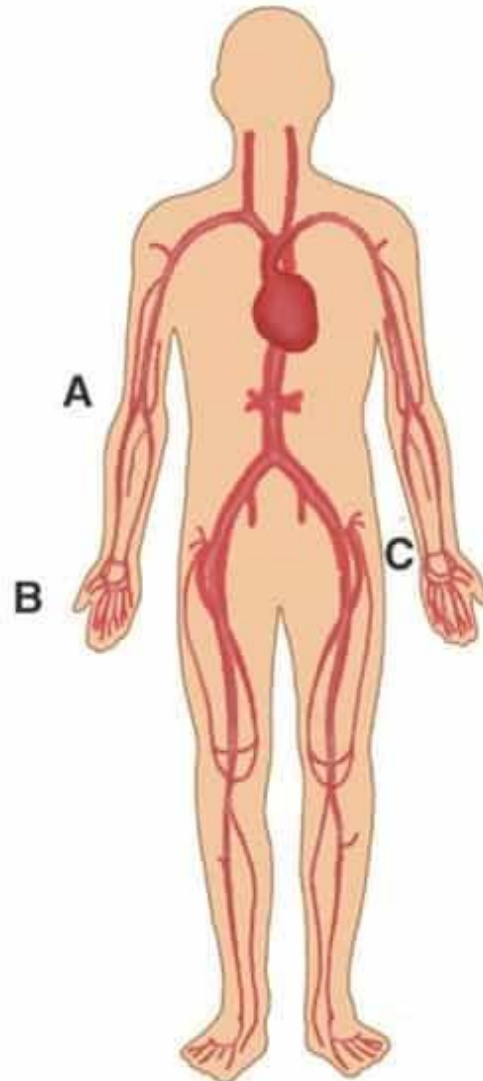
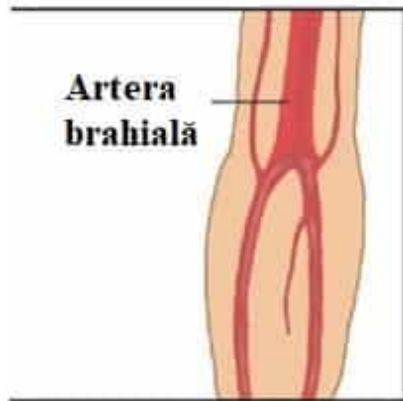
- Artera femurală, brahială, radială, cubitală

Puncția arterială

Gazometria arterială reprezintă măsurarea nivelului *oxigenului și dioxidului de carbon* în sângele arterial. Prin analiza gazelor sanguine se măsoară:

- pH sanguin
- presiunea parțială a O₂ (PaO₂)
- presiunea parțială a CO₂ (PaCO₂)
- saturația oxigenului (SaO₂)

Puncția arterială

Puncția arterială

Materiale necesare

- materiale de protecție pentru crearea câmpului cutanat;
- materiale sterile: ac pentru punționarea arterei, seringi heparinizate pentru examenul gazelor sanguine, mănuși, comprese, tampoane;
- câmp chirurgical;

Puncția arterială

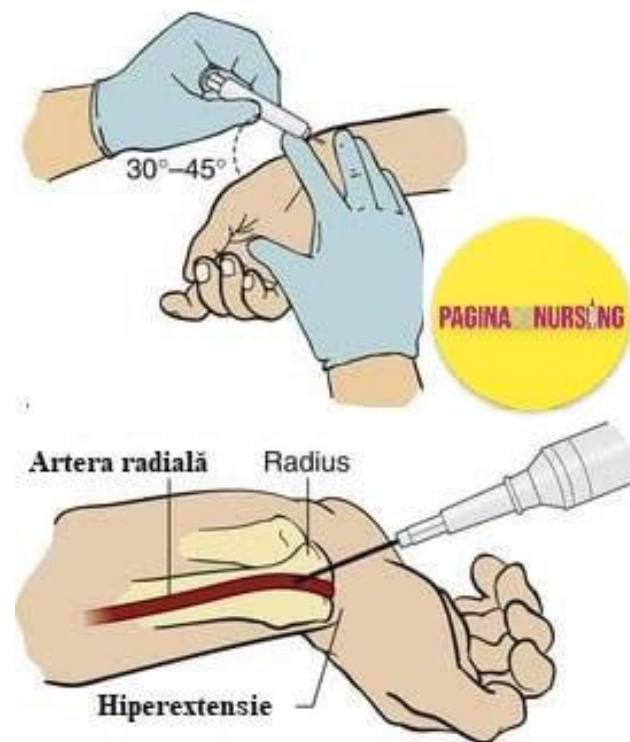
Pregătirea pacientului

- psihică: se informează pacientul cu privire la scopul puncției, se cere consimțământul și colaborarea acestuia;
- fizică: se poziționează pacientul în funcție de locul de elecție al puncției, astfel pentru puncția arterei radiale pacientul stă în decubit dorsal cu mână întinsă, hiperextensia articulației pumnului fiind sprijinită pe o pernă

Puncția arterială

Tehnica

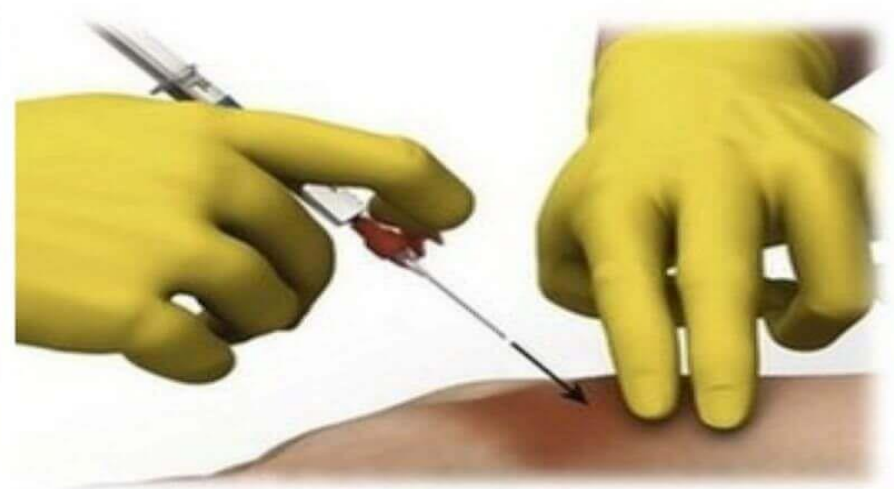
- Puncția se execută de către medic, ajutat de către o asistentă medicală
- Medicul se spală pe maini și se dezinfectează
- Se alege locul puncției
- Se execută anestezie locală
- Se îmbracă mănuși
- Se acoperă locul puncției cu câmpul steril
- Se execută puncția de către medic

Puncția arterială

Se poziționează încheietura în hiperextensie, articulației pumnului fiind sprijinită. Se palpează și se reperează artera radială și se dezinfectează tegumentul.

Se ține seringă ca pe un creion, se palpează artera cu mâna liberă și se puncționează distal degetului care a reperat artera, în unghi de aproximativ 30 de grade.

Când apare sângele nu se mai avansează cu acul, iar seringă se va umple cu sânge singură.

Se îndepărtează acul după ce seringă este umplută și se aplică un tampon menținând presiune timp de 3-5 minute.

Puncția arterială

Rolul asistentului medical

- asistenta se spală pe mâini și se dezinfectează
- dezinfectează locul puncției și prepară seringă cu medicație (după caz)
- servește medicului mănușile sterile și câmpul steril
- prepară seringă cu acul de puncție și le servește medicului în mod aseptice;
- menține pacientul în poziție și îl supraveghează
- aplică tampon compresiv
- aplică pansamentul
- supraveghează locul puncției și aspectul pansamentului (hemoragie, hematom)

Puncția arterială

Complicații

- punționarea altor formațiuni (vase, nervi, țesuturi)
- hemoragie
- injectare periarterială
- hematoame
- tromboze

Dispozitivele de livrare a oxigenului

Oxigenoterapia reprezintă administrarea oxigenului la concentrații mai mari decât cele din aerul ambiant (FiO_2 21%), având drept scop corectarea unor cercuri vicioase de prezență hipoxemiei

Este indicat când hipoxemia este dovedită prin $PaO_2 < 60$ mmHg sau $SaO_2 < 90\%$

Dispozitivele de livrare a oxigenului

Complicațiile oxigenoterapiei

❑ Hipoventilarea și "narcoza cu CO₂"

- Depresia centrului respirator

❑ Atelectaziile de absorbție

- Oxigenul ce umple alveola se absoarbe în totalitate, Azotul fiind relativ insolubil și menținând volumul rezidual alveolar

❑ Toxicitatea pulmonară

- Gravitatea leziunilor e proporțională cu durata expunerii și fluxul de oxigen
- Deprimă funcția mucociliară, apare un tablou de traheobronșită acută
- După 6 ore apare tuse, durere retrosternală, nas infundat, cefalee

❑ Fibroplazia retrolentală la copiii prematu (decolare retiniană)

Dispozitivele de livrare a oxigenului

Măștile cu performanță fixă

- „The non rebreathing mask,, - masca cu rezervor
- „The partial rebreathing mask,, - masca cu reinhalare parțială
- Masca Venturi

Măștile cu performanțe variabile

- Masca facială simplă
- Canule nasale

Masca facială simplă

- Nu prezintă valve sau rezervor atașat
- Cu un debit de oxigen de 5-15 l/min, o mască facială simplă asigură un FiO₂ de 0,4-0,6
- *Avantaje*: simplitatea sistemului, fără risc de epistaxis, costuri mici, se pot utiliza la cei cu obstrucție nazală
- *Dezavantaje*: disconfortul, interferențe cu alimentarea, hidratarea și expectorația

Canule nazale

- Cel mai frecvent utilizate, ieftine
- Permite alimentarea și comunicarea
- De obicei nu se utilizează un flux mai mare de 3l/min și nu impun umidificarea aerului
- Realizează un FiO₂ de 0,24-0,4
- La flux mai mare de 4 l/min apare uscăciunea mucoaselor, iritația și disconfortul
- Există riscul deplăsării în timpul somnului
- Risc de epistaxis, obstruarea cu secreții

Masca cu rezervor

- Are un rezervor de oxigen cu 2 valve unidirecționale (de fiecare parte a măștii) care permit ventilarea aerului expirat și în același timp previne inspirarea acestuia în rezervorul atașat
- Se poate asigura un debit de oxigen (10 – 15 l/min)
- Se poate realiza un FiO₂ de 0,8-0,95
- Utile în urgențe

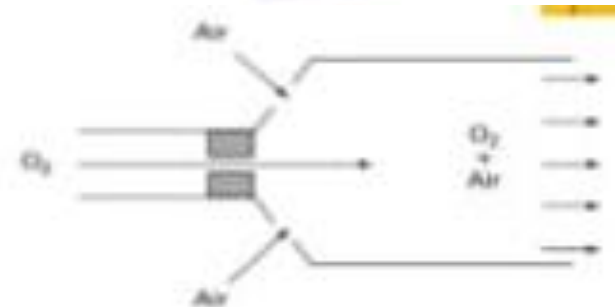
Mască cu reinhalare parțială

- Este o mască simplă, cu un balon din material de plastic care funcționează ca un rezervor de oxigen
- Ajută la livrarea unor concentrații crescute de O₂ la un flux redus de O₂
- La 6 l/min eliberează o concentrație de O₂ de 40-50%, iar la 10-15 l/min de 60%
- Se poate ajunge la un FiO₂ de 0,7-0,85

Masca Venturi

- Bazată pe principiul lui Bernoulli, asigură o concentrație fixă de O₂, fără a fi influențată de volumul curent
- Asigură un FiO₂ controlat de 24%, 28%, 35%, 40% sau 60%
- Măștile sunt însoțite de jeturi colorate și codate care produc un FiO₂ cunoscut la un debit de oxigen dat
- $FiO_2 = 20\% + (4 \times \text{debit de O}_2 \text{ în l/min})$

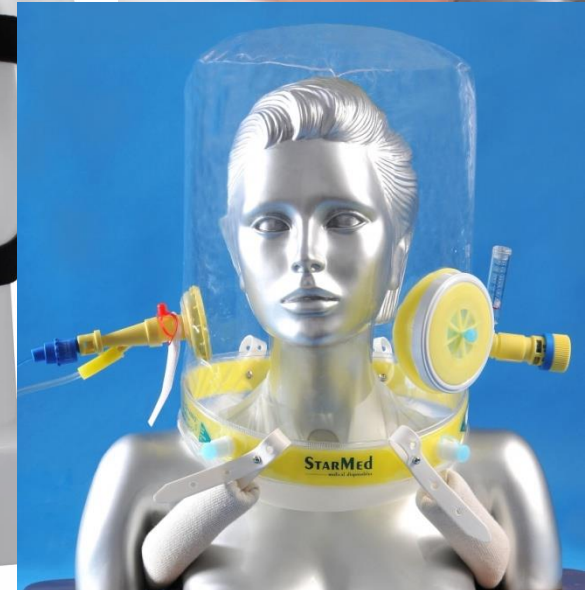

Ventilația mecanică noninvasivă

- Este asigurarea suportului ventilator fără ajutorul unei căi artificiale invazive (sonda de intubare sau traheostomie)
- Utilizat pentru scăderea travaliului respirator și a asigura un schimb gazos adecvat

Interfețele folosite

- ✓ Masca facială
- ✓ Masca nasală
- ✓ Casca

Ventilația mecanică noninvasivă

Avantaje

- Evită accidentele datorate intubației oro-traheale (pneumonie nozo-comială, sinuzită, otită, trauma căilor aeriene)
- Reduce morbiditatea și mortalitatea, numărul de zile de spitalizare în TI
- Ameliorează confortul pacientului, care poate mânca, bea, vorbi, permițând ventilația intermitentă
- Pauzele de ventilație pot fi folosite pentru administrarea medicatiei per os, pentru nebulizare sau fizioterapie respiratorie
- Menține mecanismele de protecție ale căilor respiratorii
- Poate fi realizată și în afara secțiilor de terapie intensivă

Ventilația mecanică noninvasivă

Dezavantaje

- Masca poate sa fie inconfortabilă sau să permită pierderi aerice importante, ceea ce poate duce în final la esecul VNI. Din acest motiv trebuie sa fie disponibile mai multe mărimi și tipuri de mască.
- Există riscul de leziuni, ulcerații, necroze, în special la nivelul nasului, din cauza presiunii exercitate de mască. In acest sens se recomandă folosirea unor manșoane tegumentare pentru protejarea zonelor predispuse la astfel de leziuni
- Căile aeriene nu sunt protejate și nu pot fi aspirate
- Necesită personal antrenat și posibilitatea de monitorizare continuă, gazometrie sangvină frecventă

Ventilație mecanică invazivă

- Asigură un suport ventilator total, efortul respirator din partea pacientului nefiind necesar

Indicațiile VMC

- Pacienții cu insuficiență respiratorie severă și cei care devin apneici/hipopneici după inițierea ventilației non-invasive
- Pacienții cu hipoventilare severă
- Pacienții cu mecanica respiratorie instabilă sau stimul respirator instabil

Ventilație mecanică invazivă

Abrevieri

VT – volumul tidal (ml/s) 8-12ml/kg

RR – frecvența respiratorie 8-12 rpm

MV – volmul minut $VT \times RR = 6-10\text{ lpm}$

FiO₂ – fracția inspiratorie de oxigen

PEEP – presiune pozitivă la sfârșitul expirului (cm H₂O)

I:E ratio – raportul între timpul inspirator și cel expirator

T_i – timpul inspirator

Ventilație mecanică continuă

Există două moduri principale de ventilație:

- Ventilație cu volum: VT prestabilit
- Ventilație cu presiune: Presiune inspiratorie prestabilită.

Ventilația controlată - reprezintă suport ventilator integral adică pacientul nu participă la ventilație. Respirația este impusă de ventilator cu o frecvență, un fluxul și un volumul prestabilit.

Ventilația asistată - reprezintă suport ventilator parțial, adică pacientul inițiază și termină o parte din ventilație, iar ventilatorul preia o parte din efortul respirator.

Ventilație mecanică continuă

Complicații legate de ventilația mecanică:

- Deconectarea, defectarea aparatului
- Efecte hemodinamice: scăderea debitului cardiac, datorată îngreunării întoarcerii venoase către inima dreaptă și creșterii rezistenței venoase pulmonare datorate presiunii pozitive și distensiei alveolare.
- Barotrauma sau atelectazia
- Toxicitatea oxigenului
- Alcaloza respiratorie

Criteriile pentru inițierea Ventilației Mecanice

- Frecvența respiratorie > 35 sau < 5 mișcări respiratorii/min
- Patern respirator compromis
- Hipoxie cu cianoză centrală, $SaO_2 < 90\%$, $PaO_2 < 55$ mmHg
- Hipercarbie ($PaO_2 > 55$ mmHg)
- Conștiință deprimată
- Traumă toracică gravă
- Volum respirator curent < 5 ml/kg sau capacitatea vitală < 15 ml/kg

Rolul nursei

Se va asigura

- Setările VM corespund indicațiilor medicului
- Alaramele sunt activate și în limitele dorite, ceea ce contribuie la siguranța pacientului
- Înțelege modul de ventilație și modelul cerut pentru pacientul în cauză
- Știe să interpreteze semnificațiile alarmelor și ale tuturor simbolurilor de pe aparatul de VM

Rolul nursei

Evaluarea pacientului

- Examinați canula de IOT sau TS: dimensiuni, profunzimea inserției, etanșeitățile balonașului.
- Examinați mișcările toracelui (simetrie) și dacă sunt implicați mușchii accesorie la efortul ventilator
- Stabiliți gradul de confort al pacientului și de tolerare a VM
- Palpați gâtul și toracele anterior pentru depistarea emfizemului subcutanat

Rolul nursei

Responsabilități legate de ventilația mecanică continuă

- Nursa va răspunde prompt la fiecare alarmă,
- Va menține sedarea și analgezia conform indicațiilor medicului
- Evaluează cantitatea și calitatea secrețiilor și va aspira bronșiile cel puțin la 2 ore, sau de câte ori acest lucru se impune, pentru a evita enconbrarea traheo-bronșică.
- Va evalua necesarul de VM contribuind la manevrele de sevraj.

Rolul nursei

Responsabilități specifice

- Va asigura confortul pacientului: poziționare, temperatura, controlul zgomotelor, ajustarea luminii, îngrijirea tegumentelor, aranjarea tubulaturii și a drenajelor astfel încât să funcționeze optim cu disconfort minim pentru pacient.
- Va asigura suport emoțional și educațional pacienților ventilați și familiilor implicate.

Aspirarea traheobronșică

Ajută la îndepărtarea secrețiilor din trahee și bronhii prin introducerea unei sonde cuplată la aspirator fie prin gură, fie prin nas, prin traheostomă, prin canulă traheostomică, sau prin sonda endotraheală.

Aspirarea traheobronșică

Indicațiile

- creșterea presiunii inspiratorii în timpul ventilatiei mecanice
- secreții vizibile în căile aeriene superioare
- suspiciune de aspirație gastrică
- deteriorarea valorilor gazelor sanguine
- creșterea travaliului respirator
- scăderea saturației în oxigen
- bradicardie sau tahicardie, fluctuații ale tensiunii arteriale
- obținerea unui specimen de spută în vederea stabilirii etiologiei unei posibile infecții respiratorii
- menținerea integrității căii aeriene artificiale
- în cazul confirmării unei atelectazii pulmonare, care se asociază cu retenție de secreții;

Aspirarea traheobronșică

Contraindicații

- **Nu există contraindicații absolute.**

Relative:

- pacientul cu stomacul plin sau cel comatos (există risc de aspirație)
- hipoxemia severă, care nu se corectează prin administrarea de oxigen, deoarece aspirația reduce pO_2 ;
- pacientul cu infarct miocardic acut, există un risc crescut de apariție a aritmiilor
- intervenție chirurgicală recentă pe esofag sau căile respiratorii.

Aspirarea traheobronșică

Complicații

- Hipoxie/Hipoxemie declanșate de o aspirație prelungită,
- Aritmii cardiace, mergând până la stop cardiac, produs de hipoxia prelungită și de reflexe vagale, declanșate de prezența cateterului în trahee sau de introducerea prea profundă a acestuia, cu stimularea carinei (locul de bifurcare a traheii);
- Traumatizarea mucoasei traheo-bronsice
- Pneumotorax, ca urmare a presiunii de ventilare crescute
- Modificarea poziției sondei de intubație sau detubare accidentală;
- Complicații infecțioase (pneumonie sau bronhopneumonie) prin nerespectarea regulilor de asepsie
- Bronhoconstricție sau bronhospasm;
- Atelectazie
- Creșterea presiunii intracraniene;
- hTA sau HTA

Aspirarea traheobronșică

Tehnica

1. Pregătirea pacientului intubat

- Pacientul va fi hiperventilat cu O₂ 100%, timp de 30 secunde.
- Insuflarea de soluție salină sterilă, pe sonda de intubație, permite fluidizarea și mobilizarea secrețiilor. Cantitatea nu trebuie să depășească 3-5 ml, disperarea acesteia în arborele respirator fiind facilitată dacă se recurge la 2-3 ventilații pe balon, urmate imediat de aspirarea secrețiilor.
- Pulsoximetria și monitorizarea EKG, înainte, în timpul și după manevră de aspirare permit observarea, în dinamică, a eventualelor modificări pozitive sau negative;

Aspirarea traheobronșică

Tehnica

2. Aspirarea

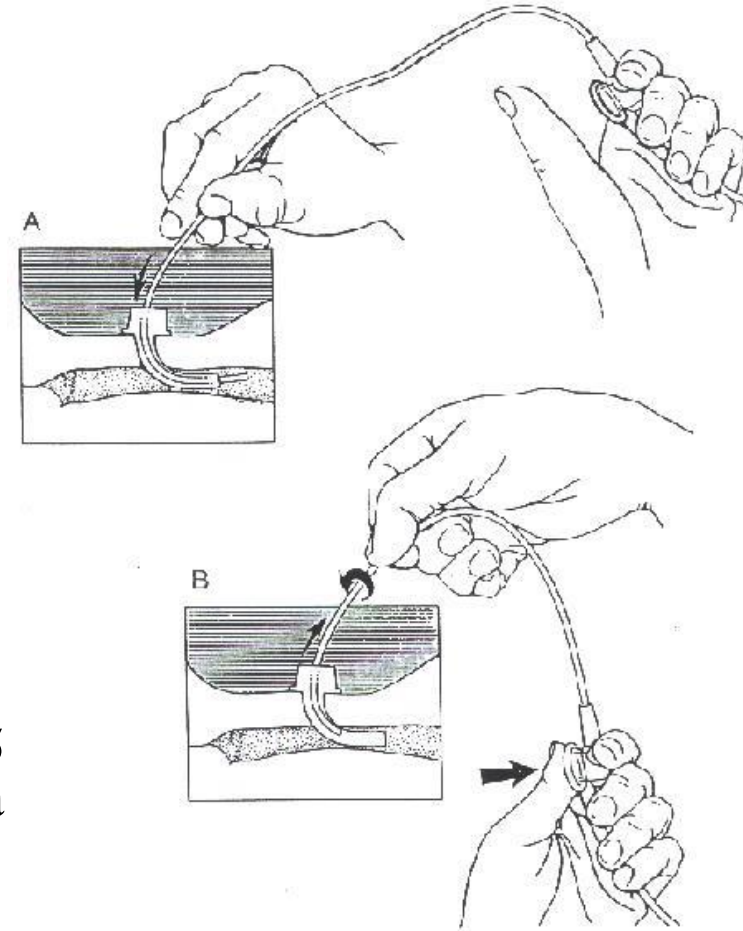
- se face în condiții de asepsie riguroase; persoana care face aspirarea va purta mănuși sterile. Sonda de aspirare va fi și ea sterilă și va fi manipulată cu grijă;
- sonda de aspirare va fi introdusă pe o lungime egală cu distanța măsurată de la lobul urechii pacientului și până la vertebra T5 (locul de bifurcare a trahee, ultimul cartilaj traheal fiind denumit carina);
- Capătul liber al sondei de aspirare se introduce în soluție sterilă de ser fiziologic și se aspiră o cantitate mică, cu scopul de a lubrefia atât interiorul cât și exteriorul sondei;

Aspirarea traheobronșică

Tehnica

2. Aspirarea

- se introduce sonda de aspirare prin sonda de intubație, fără să acoperim portul sondei de aspirare cu degetul;
- după introducerea sondei de aspirare, portul se acoperă intermitent, folosind policele
- sonda de aspirare va fi introdusă în limitele sondei de intubație oro-traheală introducerea sondei de aspirare prea puțin (până la mijlocul traheei) nu permite generarea unei presiuni suficiente pentru a aspira secrețiile;
- durata fiecărei aspirari va fi de maximum 10-15 secunde, pentru a preveni hipoxia, iar presiunea de aspirare va fi cuprinsa între 80-120 torr.

Mulumesc pentru atenție!

